



Türk Yunan Savaşı 1919-1922

Nikolay Georgiyevich Korsun

İstanbul, Kronik Kitap, 2020, 122 sayfa, ISBN: 978-605-7635-81-5

Hüseyin BÖREKÇİ*

Türk-Yunan Savaşı kitabının isminde 1919-1922 yazmasına rağmen Mondros Mütarekesi'nden de bahsedildiğini göz önüne alırsak, aslında 1918-1922 dönemini kapsadığını söylenebiliriz. Kitabın yazarı Nikolay Georgiyevich Korsun, Kars'ta doğmuştur ve Türkiye coğrafyasına uzak olmayan bir insandır. Kızıl Ordu'da Korgenerallik rütbesine kadar yükselmiş ve askeri konulara hâkimdir. 1940 yılında askeri yayınevinde basılmış olan bu eser, Kızıl Ordu'da görev yapmakta olan bir generalin bakış açısıyla, Türk İstiklal Harbi'ni anlatan önemli bir eserdir. Yazar hem askerî harekâtı analiz ederek hem de askerî açıdan isabetli sonuçlara ulaşarak, askeri tarih alanına değerli bir eser vermiştir. Yazıldığı dönem dikkate alındığında, bu çalışmanın sadece askeri tarih için yazılmadığı da ortadadır.

Kitabın, bahsedilen zamanı detaylı anlatması mümkün değildir. Ancak bu geniş zaman diliminde yaşanan olayları kronolojik olarak düzgün bir şekilde sıralayarak, aynı zamanda da anlatımlarını harita ile destekleyerek güzel bir çalışma meydana getirmiştir.

Çevirmen Celal Pekşen, konuya uzak olmayan biri olması münasebetiyle, kitabın basit bir çeviriden öte, alana hâkimiyeti sebebiyle doğru tercüme sağlaması açısından da güzel bir eser olarak ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır. Yine konuya hâkim ve özellikle de Büyük Taarruz'un geçtiği coğrafyayı iyi tanıyan Dr. Selim Erdoğan'a da çalışmayı inceletmesi ve ondan yardım alması çalışmanın değerini arttırmıştır. Hatta

* Hüseyin BÖREKÇİ Milli Savunma Üniversitesi, Alparslan Savunma Bilimleri Enstitüsü, Harp Tarihi Ana Bilim Dalı, Ankara, E-posta: huseyinborekci@gmail.com.

Dr. Selim Erdoğan kitabın sunuş yazısını da yazmıştır.

Kitap, *Sunuş*, *Önsöz* ve *Ekler* hariç, 11 bölümden oluşmuştur. Yazar, kitaba birinci bölümde kısa ve basit olarak Türkiye'nin askeri-coğrafi konumundan bahsederek başlamıştır ve devamında ikinci bölümde de kısaca Mondros Mütarekesi'nin şartlarını anlatmıştır.

Üçüncü bölümde Kurtuluş Savaşı'nın ortaya çıkış sürecini anlatmıştır. Bu süreci anlatırken yazar, *“Türkiye’de başlayan ulusal devrimci harekete, Yunanlıların İzmir’i işgal ettiği sırada, İzmit şehrinde, Anadolu şehirlerinin temsilcilerinden oluşan bir kongre düzenleyen Mustafa Kemal önderlik ediyordu.”* cümlesindeki İzmit şehrinin muhtemelen Havza olması gerektiğini, çevirmen dipnot ile belirtmiştir. Dördüncü bölümde Meclis'in Misak-ı Milli'yi kabul etmesini ve bunun üzerine Meclis'in İtilaf Devletleri tarafından dağıtılmasını, ardından da bu devletlerin İstanbul'u işgalini yazmıştır.

Beşinci bölümde Yunanlıların İzmir'den Anadolu'nun içlerine doğru yaptıkları taarruzu anlatmıştır. Yazar, bu taarruzu beş aşamaya bölmüştür. Birinci aşama olarak 15 Mayıs 1919 ile 22 Haziran 1920 tarihleri arasındaki İzmir ve ilk işgal ettikleri alanı genişleterek Aydın güneyi, Turgutlu doğusu, Akhisar batısı ve Ayvalık kuzeyine kadar ulaştıkları dönemi belirtmiştir. İkinci aşama olarak 22 Haziran – 11 Temmuz 1920 tarihleri arasında İngilizlerin desteği ile Bandırma, Balıkesir ve Bursa'yı işgal ettikleri dönemi kast etmiştir. Üçüncü aşama olarak 11 Temmuz 1920 ile 8 Temmuz 1921 arasındaki Sevr Antlaşması, Yunanlıların Afyon, Kütahya ve İznik şehirleri civarına geldikleri dönemi belirtmiştir. Dördüncü aşama olarak 8 Temmuz 1921 ile 9 Eylül 1921 arasındaki Yunanlıların Ankara'yı ele geçirmek maksadıyla yaptıkları genel taarruz safhasını anlatmıştır. Beşinci aşamada ise iki tarafın da 1922 harekâtlarına hazırlanmasını, TBMM'nin faaliyetlerinden ve Sovyetler Birliği ile münasebetlerinden bahsetmiştir. Bu bölümde Yunanlıların taarruzunu anlatırken muharebelerin isimlerini zikretmemiştir. Bahsettiği muharebeler 1'inci ve 2'nci İnönü, Kütahya-Eskişehir ve Sakarya Meydan Muharebeleridir. Yazar, 1921'de Fransa ile anlaşmanın Kilikya bölgesine Türk Komutanlığının sırtını dayamasını sağladığını ve savaşı kazanma şansını arttırdığını belirtmiştir.

Altıncı bölümde Ağustos 1922'de tarafların durumlarını anlatmıştır. Öncelikle tarafların güçlerini yazmıştır. Verdiği sayılar gerçek rakamların altındadır. Müteakibinde harekât alanının değerlendirmesini yapmış ve tarafların planlarını yazmıştır. Harekât alanını güzel tasvir etmiştir. Yunanlıları harekât hakkında yanlışlardan ve ordunun yeniden gruplanmasından bahsetmiştir. Süvari Kolordusuna da özel bir yer vererek, sayılarını, görevlerini ve Ahır Dağı'nı aşmalarını anlatmıştır.

Yedinci bölümde 26-30 Ağustos 1922 tarihleri arasındaki dönemi anlatmıştır. Bir asker ve kurmay gözüyle, aynı zamanda da dışarıdan bakan bir göz ile Büyük Taarruzu isabetli bir şekilde analiz etmiştir. Anlatımlarını harita ile desteklemiştir.

Sekiz ve dokuzuncu bölümde Türk Ordusunun Yunan Ordusunu takip harekâtlarını anlatmıştır. Müteakibinde onuncu bölümde harekâtların sonuçlarını, on birinci bölümde ise genel sonuçlar üzerinde durmuştur. Burada özellikle Ahır Dağı'nda süvarilerin geçtiği yolu kast ederek Friedrich Engels'in *“Bir keçinin gidebileceği yerden, bir adam gidebilir; bir adamın gidebileceği yerden bir tabur gidebilir ve*

taburun olduğu yerde ordu da vardır.” sözünü alıntılanmıştır. Yine bu bölümde Türk Ordusunun başarısını, Kızıl Ordunun başarısına benzeterek, bunu da harekâtın hazırlanmasında, 1921-1922 yıllarında Türkiye’yi ziyaret eden M.V. Frunze’nin askeri yeteneği hissedilmektedir diyerek, Sovyetler Birliği’nin harekâta etkisinden abartılı bir şekilde bahsetmiştir.

Kitabın ekinde ise Türk ve Yunan Ordularının teşkilatından bahsederek kitabı sonlandırmıştır. Kitap toplamda 122 sayfa, indeks ve ekleri çıkardığımızda 116 sayfadır. Kitap, 1918-1922 arasındaki zaman dilimini bir bütün halinde bize aktarabilmiştir. Anlatılan hususların kafamızda canlanması olumlu bir yazış üslubuna işaret etmektedir. Döneme hâkimdir ve ihtiyaç duyulabilecek bilgileri, çok fazla harita kullanmadan ve yazıyı boğmadan aktarmıştır.

Kitabın literatüre en büyük katkılarından biri, 1918-1922 tarihleri arasındaki Yunanlılar ile mücadeleyi bir sıra ve sınıflandırma dâhilinde çok güzel anlatmasıdır. Bu anlatımın dışarıdan bakan, bir askerinin, bir kurmayının, bir generalin gözüyle olması kitabın önemini arttırmaktadır. Zaman zaman olayların aktarılışında Sovyet bakış açısını net olarak hissetsek de genel itibariyle güzel hazırlanmış bir çalışmadır. Dönemi anlatmaya kitapların yetmeyeceği gerçeğini göz önüne alırsak böyle bir çalışmayı bu kadar sayfaya sığdırmak da bir başarıdır. Yazarın yazdığı yıl da dikkate alınırse sadece askeri tarih için yazmadığı kanaatindeyim. Yine bu kitabın, Sovyet yönetiminin ve Kızıl Ordu’nun Türkiye’yi nasıl detaylı ve güzel tahlil ettiğine bir örnek olduğunu düşünüyorum.